

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/upamietnianie/biezaca-dzialalnosc-biu/129835,Tablica-pamiatkowa-hm-Jozefa-Pukowca-ps-quotChmuraquot-Katowice-21-grudnia-2020.html>
27.04.2024, 07:13

Tablica pamiątkowa hm. Józefa Pukowca ps. "Chmura" - Katowice, 21 grudnia 2020

21 grudnia 2020 r. tablicą pamiątkową w Katowicach na murze Aresztu Śledczego od ulicy M. Kopernika upamiętniono hm. Józefa Pukowca ps. "Chmura". Pod tablicą kwiaty złożyli ppłk Paweł Golanka- Zastępca Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej w Katowicach, kpt. Ryszard Rusnarczyk -Zastępca Dyrektora Aresztu Śledczego w Katowicach, hm. Anna Lechocka- Zastępca Komendanta Chorągwi Śląskiej ZHP oraz dr Andrzej Sznajder- Dyrektor Oddziału IPN w Katowicach.

Tablicę na prośbę Chorągwi Śląskiej ZHP ufundowało Oddziałowe Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa w Katowicach. Oficjalna uroczystość odsłonięcia upamiętnienia została przełożona na przyszły rok w związku z ogłoszonym w kraju stanem pandemii.

Hm. Józef Pukowiec urodził się w Siemianowicach Śląskich. W okresie powstań śląskich zaangażował się w działalność na rzecz Polskiego Komisarjatu Plebiscytowego. W roku 1926 r. rozpoczął pracę jako nauczyciel. Do harcerstwa wstąpił będąc już dorosłym. Odtąd jego życie stało się z nim nierozdzielnie związane, między innymi z IX Drużyną Harcerzy im. Tadeusza Kościuszki. Bardzo szybko został drużynowym a drużyna pod jego kierownictwem została jedną z najlepszych w rybnickim hufcu.

Mimo niepozornej sylwetki, obarczonej poważną wadą kręgosłupa dzięki wielkiej charyzmie stał się szybko autorytetem daleko wielu młodych ludzi. Umiejętność zjednywania sobie ludzi i nowatorskie metody wychowawcze sprawiły, że zaczął pełnić rolę wiodącą w rybnickim harcerstwie. Doceniony przez swoje środowisko w dniu 1 kwietnia 1927 roku został mianowany komendantem Hufca Rybnik. W roku 1930 roku Śląska Komenda Chorągwi harcerzy mianowała go kierownikiem Wydziału Kształcenia Starszyny.

Po przeprowadzce do Katowic i podjęciu pracy w szkole na Załężu, Józef Pukowiec skupił się na kształceniu instruktorów harcerskich. 26 sierpnia 1939 roku został mianowany komendantem Chorągwi Śląskiej. W roku 1939 Związek Harcerstwa Polskiego ogłosił Pogotowie Harcerzy, przygotowując swoje struktury na nadejście wojny. W następstwie hm. Józef Pukowiec tajnym rozkazem Głównej Kwatery został mianowany również komendantem wojennym Śląskiej Chorągwi Harcerzy.

Z jego inspiracji powstała harcerska służba pomocnicza, zorganizowano punkty sanitarne i opatrunkowe. Po zajęciu przez Niemców Śląska zaczął organizować działalność konspiracyjną. Dni. Niestety, we wrześniu 1939 roku Niemcy bardzo szybko zajęli Śląsk i rozpoczęli krwawe represje wobec Polaków zaangażowanych w działalność patriotyczną oraz wobec byłych powstańców śląskich i harcerzy. W tej sytuacji Józef Pukowiec podjął decyzję o rozpoczęciu działalności konspiracyjnej. W jego mieszkaniu znajdował punkt kontaktowy. Pierwszą zorganizowaną przez niego grupą konspiracyjną stały się „Birkuty”. Organizacja ta prowadziła zadania dywersyjne.

Ofensywa wrześniowa wymusiła na Józefie Pukowcu przygotowania strategii walki z

Niemcami. Po przygotowaniu systemu pracy konspiracyjnej drużyn harcerskich powołał Tajną Komendę Śląskiej Chorągwi Harcerzy. Jednostka ta została później podporządkowana Służbie Zwycięstwu Polski (później ZWZ i AK). Aktywność harcerzy nie uszła uwadze niemieckiego najeźdźcy, który intensywnie rozpracowywał polskie organizacje konspiracyjne. W wyniku denuncjacji, między innymi Heleny Matejanki tzw. "Krwawej Julki" aresztowano wielu ważnych instruktorów harcerskich. Złapany został także Józef Pukowiec, który trafił do KL Auschwitz. Stamtąd przewieziono go do więzienia w Berlinie i wielu innych jednostek penitencjarnych na terenie Polski. Mimo brutalnego śledztwa hm. Józef Pukowiec nie wydał współpracowników. Za działalność na rzecz Polski skazany został na karę śmierci. Wyrok wykonano 14 sierpnia 1942 r. na gilotynie w katowickim więzieniu przy ul. Mikołowskiej.